

Årsberetning 2020

Indhold

1	Forord	3
2	Forsyningstilsynets profil og strategi	5
3	Gebyrer og indtægter	6
4	Tilsyn	13
4.1	Sidste år med energispareordningen	13
4.2	Hvad kostede strømmen i 2019?	14
4.3	Seks elhandelsvirksomheder var gentagende regelbrydere	15
4.4	Nye vurderinger om prisen for naturgastransport i Nordsøen på vej	16
5	Godkendelser	19
5.1	Enklere vurderinger af varmeværkers indskudskapital	19
5.2	Energinets overvågning af markedet for el-reserver godkendt	19
5.3	Vejen banet for øget brug af batterier og varmepumper i elsystemet	20
5.4	Bedre og grønnere udnyttelse af elnettet	21
6	Økonomisk regulering	24
6.1	Pukkel af sager om justering indtægtsrammer nedbragt	24
6.2	Første reguleringsregnskaber fra det nye Evida	25
7	Internationalt samarbejde	27
7.1	Nordiske regulatorer gik sammen om gennemførelse af grønne EU-krav	27
7.2	Vigtige knaster løst på vejen mod nordisk el-reservehandel	28
7.3	Styrket regionalt koordinationscenter i København	29
7.4	Udfordringer for den danske gaseksport til Tyskland	30
8	Analyse og overvågning	33
8.1	Nyt center for analyse	33
8.2	Mulig forbrugergevinst på en mia. om året identificeret	33
8.3	Mulig uhensigtsmæssig økonomisk gevinst ved fusioner	34
8.4	Nyt antologiprojekt med forskere om regulering i en grøn omstilling	35

1 Forord

Covid-19, grøn omstilling og nye arbejdsopgaver. Sådan lyder bare nogle af nøgleordene, når vi fortæller om vores arbejde i 2020. Som alle andre blev vi kraftigt påvirket af situationen omkring bekæmpelsen af den smitsomme virus Covid-19. Som statslig organisation betød det bl.a., at vi fra den 11. marts 2020 skulle vende os til obligatorisk hjemmearbejde fem dage om ugen frem for den ene frivillige dag, som vi indførte ved Forsyningstilsynets flytning fra København til Frederiksværk i december 2019. Ud over løsning af alle de tekniske og organisatoriske udfordringer som det gav, har vi især haft fokus på at fastholde fremdriften i vores opgaver og understøtte medarbejdernes trivsel i perioderne med fuld hjemmearbejde. Det sidste er bl.a. sket gennem udlevering af kontorudstyr og afholdelse af sociale arrangementer møntet på at modarbejde hjemmearbejdets mulige negative fysiske og psykiske konsekvenser.

Covid-19 fik også konsekvenser for vores sagsbehandling, da vi valgte at udskyde indberetningsfrister for fastsættelse af elnetselskabernes indtægtsrammer og effektiviseringskrav. Ud over de udskudte frister blev sagsbehandlingen i 2020 også kendetegnet ved en ekstraordinær indsats for at få bugt med en pukkel af sager om godkendelse af elforsyningsselskabers ansøgninger om opjusterede indtægtsrammer.

Ligesom resten af energisektoren har vores fokus i 2020 også været på den grønne omstilling. Det gælder bl.a. muligheden for grøn omstilling inden for rammerne af den økonomiske regulering og arbejdet med fleksibelt elforbrug. Hvor fleksibelt elforbrug på den ene side fremmes gennem nye intelligente teknologier, er det mindst lige så vigtigt, at de regulatoriske rammer for den øgede fleksibilitet kommer på plads. Det fik vi i 2020 taget flere vigtige skridt i retning af bl.a. ved godkendelse af en ny metode for udformning af aftaler om tilslutning med såkaldt begrænset netadgang og for øget brug af batterier og varmepumper i forbindelse med sikringen af stabilitet i elsystemet. I nordisk regi har vi været med til at udvikle fælles nordiske anbefalinger for implementering af nogle nye EU-krav, der giver adgang for nye markedsaktører (aggregatorer), der flytter elforbrug fra og til forskellige tidspunkter af døgnet.

2020 blev endelig også året, hvor vi bl.a. som følge af en række allerede igangsatte og kommende opgaver med bl.a. udvikling af regulering satte tre nye centre i søen. Et med fokus på udvikling af reguleringen på fjernvarmeområdet, et med samling af alle sager om nettilslutning og et særligt fokus på tariffer og endelig et nyt center for analyse.

Udviklingen i vores sagsbehandling, vores arbejde med grøn omstilling og etableringen af vores nye centre udgør bare nogle få eksempler på de mange aktiviteter, som har præget vores hverdag i 2020, og som jeg håber i vil læse mere om i nærværende årsberetning.

God læselyst!
Carsten Smidt / Direktør

Ligesom resten af energisektoren har vores fokus i 2020 også været på den grønne omstilling. Det gælder bl.a. muligheden for grøn omstilling inden for rammerne af den økonomiske regulering og arbejdet med fleksibelt elforbrug.

2 Forsyningstilsynets profil og strategi

Forsyningstilsynet er regulator på el-, gas- og fjernvarmeområdet. Vores grundlæggende opgave er at sikre, at energisektoren udviser høj effektivitet, sikker og stabil forsyning til lavest mulige priser samt en omkostningseffektiv teknologiudvikling og grøn omstilling til gavn for forbrugerne. Vi ledes af en direktør, der er udpeget af klima-, energi-, og forsyningsministeren for en periode af fem år ad gangen.

Ingen instruktion udefra

Vores nuværende direktør, Carsten Smidt, blev udpeget 1. juli 2018. Tilsynets direktør og medarbejdere er uafhængige og kan dermed ikke modtage eller søge instruktion udefra. Direktøren har det fulde ansvar for den daglige ledelse af hele tilsynsorganisationen, for at træffe afgørelser i sager og for medarbejdernes varetagelse af alle de andre opgaver og beføjelser, som lovgivningen giver os. Vores tilsyn er grundlæggende finansieret gennem en kombination af såkaldte grundgebyrer, lovfikserede gebyr og timebaserede gebyrer, som betales af virksomheder, der er omfattet af vores tilsyn. (Læs mere om vores indtægtsgrundlag nedenfor i afsnit 3).

Tre nye centre

Forsyningstilsynet består af i alt otte centre, hvoraf de tre blev oprettet i 2020. Det skete bl.a. som følge af behov for omorganisering og begrænsning af centerstørrelserne, efter at nye opgaver var kommet til. De tre nye centre blev henholdsvis et som står for nettilslutning, tariffer og kommunale indberetninger, et som beskæftiger sig med analyse og overvågning og endelig et som har fokus på kommende ny regulering på varmeområdet. Formålet med oprettelsen af netcenteret var at få adskilt en række nyere opgaver, som tidligere havde ligget under vores stabsfunktion (tekniske netregler, juridiske problemstillinger vedrørende nettilslutning og kommunale indberetninger), samt at etablere et fokus på tariffer, hvor vi forventer stigende aktivitet. De nye centre for hhv analyse og varme afspejler også nye opgaver bl.a. med bidrag til udvikling af regulering generelt og specifikt på varmeområdet. Det nye varmecenter var ved årets udgang endnu ikke fuldt bemandet, da der ikke var klarhed over, hvor omfattende de nye opgaver bliver.

Et stærkt og effektivt tilsyn

Strategien for vores samlede indsats kalder vi for "Et stærkt og effektivt tilsyn". Med en mission om at skabe rammer for en effektiv og innovativ energiforsyning, og en vision for en energiforsyning, der møder samfundets behov til de laveste priser, har vi sat ind på fem strategiske indsatsområder. Vores arbejde skal have en stor effekt for samfundet, vi skal stå for en åben dialog og klar kommunikation, vores opgaveløsning skal være smart, vi skal styrke vores udvikling af faglig ekspertise, og så skal vores medarbejdere opleve, at de har et godt arbejdsliv på en attraktiv arbejdsplads.

Stor effekt for
samfundet

Åben dialog
og klar
kommunikation

Smart
opgaveløsning

Styrket udvikling
af faglig
ekspertise

Godt arbejdsliv
og attraktiv
arbejdsplads

3 Gebyrer og indtægter

Tilslaget underskud på 5.6 mio. kr.

Omkostningerne til vores arbejde i Forsyningstilsynet finansieres gennem opkrævning af gebyrer fra de forsyningsvirksomheder i energisektoren, som vi fører tilsyn med. Isoleret set udviser resultatet af vores gebyropkrævning og omkostninger for 2020 et samlet underskud på 5,6 mio. kr. jf. tabel 1.

Tabel 1 Gebyrregnskab 2020

Mio. kr.	El ¹	Gas ²	Varme ³	Energi- besparelser ⁴	Lov om Forsyningstilsynet ⁵	I alt
Beholdning ultimo 2020	15,8	13,7	14,9	15,5	-	59,8
Gebyrindtægter 2020	40,7	5,1	15,8	15,7	4,1	81,4
Omkostninger 2020	43,5	7,8	24,0	9,6	2,1	87,0
Regnskabsresultat 2020	-2,8	-2,7	-8,2	6,1	2,0	-5,6
Beholdning ultimo 2020	12,9	11,0	6,7	21,6	2,0	54,2

Kilde: Forsyningstilsynet

Udligning af opbygget overskud

Underskuddet for regnskabsåret 2020 har været tilslaget som en konsekvens af, at vi i årene forinden havde opbygget et overskud i forhold til vores omkostninger. Et sådan overskud skal ifølge gældende regler i videst muligt omfang udlignes over en 4-årig periode. I lyset heraf kommer vi også i de kommende år til at opkræve færre gebyrindtægter, end hvad de forventede omkostninger tilsiger. Det skal her bemærkes, at der findes en begrænsning i forhold til anvendelsen af tidligere års overskud, som følge af at det ikke er muligt at overføre midler til finansiering af vores opgaver mellem de forskellige love eller virksomhedstyper.

Vi opkræver fem forskellige gebyrer

Vi opkræver i Forsyningstilsynet gebyrer på grundlag af bekendtgørelser udstedt med hjemmel i hver af lovene om henholdsvis Forsyningstilsynet, el-, gas- og varmforsyning, fremme af vedvarende energi og besparelser i energiforbruget. Opkrævningen sker gennem følgende fem gebyrtyper:

- 1 Bek nr. 1384 af 29/11/2018 Bekendtgørelse om betaling for myndighedsbehandling i Forsyningstilsynet efter lov om elforsyning med seneste ændringer.
- 2 Bek nr. 1385 af 29/11/2018 Bekendtgørelse om betaling for myndighedsbehandling i Forsyningstilsynet efter lov om naturgasforsyning med seneste ændringer.
- 3 Bek nr. 1383 af 29/11/2018 Bekendtgørelse om betaling for myndighedsbehandling i Forsyningstilsynet efter lov om varmforsyning med seneste ændringer.
- 4 Bek nr. 864 af 26/08/2019 om energispareydelser i net- og distributionsvirksomheder.
- 5 Bek nr. 780 af 29/05/2020 Bekendtgørelse om betaling for myndighedsbehandling efter lov om Forsyningstilsynet.

Grundgebyr 1

Grundgebyr 1 dækker bl.a. vores lovbestemte aktiviteter forbundet med almindeligt tilsyn, godkendelser, klagesagsbehandling, internationalt arbejde og registrering på prisportaler. Indtægterne for disse aktiviteter opgøres og opkræves på baggrund af følgende tre trin.

- 1 Vores indtægtsramme bliver fastsat på baggrund af budgettet for næste års forventede omkostninger (personale og driftsmidler) opdelt på hhv. el-, gas- og varmeområdet. Rammen bliver reguleret for tidligere års over-/underskud på aktivitets- og virksomhedstypeniveau på baggrund af medarbejdernes tidsregistrering.
- 2 Gebyrsatserne pr. energienhed (GWh el, mio. Nm³ gas og TJ varme) bliver fastsat ud fra vores indtægtsrammer for hhv. el-, gas- og varmeområdet, delt med de samlede leverede mængder hhv. el, gas og varme til forbrug i Danmark året forinden.
- 3 De enkelte el-, gas- eller varmforsyningsvirksomheder bliver siden opkrævet gebyrer i forhold til deres specifikt leverede energimængder til forbrug i Danmark året forinden. Det betyder, at mindre selskaber, som leverer mindre, betaler mindre og større selskaber, som leverer mere, betaler mere.

Grundgebyr 2

Grundgebyr 2 dækker omkostninger til nye opgaver, som vi i Forsyningstilsynet fik med vedtagelsen af Lov om Forsyningstilsynet i januar 2018. Opgaverne drejer sig især om analyser og overvågning af forhold inden for og på tværs af forsyningssektorerne, samt administrationen af et kontaktudvalg med branchen og udarbejdelsen af en årlig arbejdsplan. Gebyrsatsen er fastsat ud fra vores fastsatte ramme for næste års forventede omkostninger til løsning af de pågældende opgaver og siden opkrævet hos de enkelte el-, gas- og varmekirksomheder ud fra deres andel den samlede leverede energimængde (GWh el, mio. Nm³ og TJ varme). Der er således i modsætning til grundgebyr 1 her i udgangspunktet tale om en ligelig fordeling mellem de tre energisektorer el, gas og varme. Fordelingen mellem de enkelte forsyningsarter forventes dog at blive justeret, efterhånden som vi får tidsregistreringsdata for de nye aktiviteter.

Lovpligtigt gebyr

Et gebyr på 200.000 kr. om året betales til dækning af vores omkostninger til opgaver efter forsyningslovene for el, gas og varme, som vedrører kommunerne⁶. Gebyret opkræves som et tillæg til grundgebyret fra virksomhederne på henholdsvis el-, gas og varmeområdet i forhold til den mængde, som virksomhederne har leveret til forbrug i Danmark. På elområdet er gebyret splittet med 100.000 kr. til hver af hhv. elnet- og elhandelsvirksomhederne. På gasområdet er det splittet mellem gasdistributionsvirksomhederne og gasleverandørerne. På varmeområdet opkræves det samlede gebyr på 200.000 kr. hos de varmevirksomheder, som leverer over 100 TJ varme til forbrugerne (korrigeret for graddage).

Timebaseret gebyr

Det timebaserede gebyr opkræves til dækning af opgaver inden for elforsynings- og naturgasforsyningsloven, hvor der er en direkte modydelse (behandling af tilladelser, godkendelser, ansøgninger mv.). De enkelte selskaber bliver her opkrævet svarende til de timer, som medarbejderne registrerer til løsningen af de konkrete opgaver. Det betyder, at mindre og større virksomheder betaler det samme for løsning af disse opgaver. Det er herudover ikke afgørende for virksomhederne, om opgaven løses af en nyuddannet fuldmægtig eller en erfaren konsulent, da opgørelsen af gebyret tager udgangspunkt i en gennemsnitlig timepris. Timeprisen beregnes ved at dividere de samlede omkostninger til løsningen af alle vores gebyrfinansierede tilsynsopgaver med det samlede antal timer, som er blevet anvendt på samme, jf. tabel 2.

⁶ Hjemmelsgrundlaget til denne opkrævning findes henholdsvis i elforsyningsloven § 78, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 52 af 17. januar 2019, i naturgasforsyningsloven § 44, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 126 af 6. februar 2020, og i varmforsyningsloven § 23 c, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse af 14. august 2020.

Tabel 2 Timepris for de timebaserede gebyrer

	2018	2019	2020
Omkostninger mio. kr.	71,4	82,6	86,7
Direkte faglige timer	83.481	95.124	107.574
Timepris kr.	855	879	807

Kilde: Forsyningstilsynet

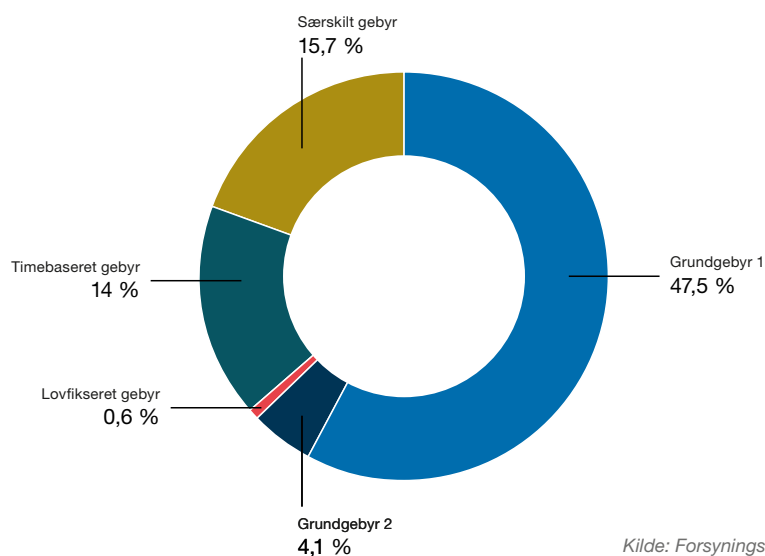
Note: Omkostningerne består af personaleomkostninger, øvrige driftsomkostninger og andre driftsindtægter, som kan henføres til gebyrfinansiering.

Særskilt gebyr for energisparetilsyn

Alle vores aktiviteter forbundet med tilsyn af den såkaldte energispareordning finansieres gennem opkrævning af særskilte gebyrer. Gebyrniveauet for el- og varmevirksomheder fastsættes på grundlag af en arbejdsfordeling mellem Energistyrelsen og os i Forsyningstilsynet. Energistyrelsen udmelder først energisparemål og deraf følgende gebyrniveauer for de enkelte virksomheder. Vi står herefter for faktureringen af gebyrerne i henhold til Energistirelsens afgørelser. For naturgasdistributionsselskaberne er gebyrerne fastsat på forhånd i bekendtgørelsen. Gebyrene på energispareområdet opkræves af alle net- og distributionsvirksomheder på el-, gas- og varmeområdet og behandles særskilt fra det øvrige gebyrregnskab.

Grundgebyr 1 fylder mest

I 2020 var vores samlede indtægter på 81,4 mio. kr., hvoraf over halvdelen blev opkrævet via grundgebyr 1. Herefter er det især det særskilte gebyr for tilsyn på energispareområdet og det timebaserede gebyr, som fyldte i regnskabet, jf. figur 1.

Figur 1 Forsyningstilsynet finansiering i 2020 fordelt på gebyrtyper

Kilde: Forsyningstilsynet

Elvirksomheder betaler mest

Opkrævningen af vores gebyrer hænger tæt sammen med de opgaver, vi udfører. Det betyder, at der er størst betaling fra de områder, hvor vi løser flest opgaver. Langt størstedelen af vores indtægter betales således af elvirksomhederne, og størstedelen af denne betaling kommer fra henholdsvis elnetvirksomhederne og det ene transmissionsselskab (Energinet) jf. tabel 3.

Tabel 3 Elvirksomheder betaler den største andel

Mio. kr.	Grundgebyr 1	Grundgebyr 2	Lovfikseret gebyr	Timebaseret gebyr	Særsomt gebyr	I alt
El Transmissionsselskab	6,7	0,4	-	5,8	-	12,9
El Net-virksomheder ¹	16,8	0,5	0,1	4,9	5,7	28,0
El Handlere ¹	6,3	0,5	0,1	-	-	6,9
El-virksomheder	29,8	1,4	0,2	10,7	5,7	47,8
Gas Transmissionsselskab	0,2	0,3	-	0,5	-	1,0
Gas Lager	0,1	0,3	-	-	-	0,4
Gas Distributører ²	1,0	0,4	0,1	0,8	3,3	5,6
Gas Opstrømselskab ³	-	-	-	1,9	-	1,9
Gas Leverandører ²	0,3	0,4	0,1	0,1	-	0,9
Naturgas-virksomheder	1,6	1,4	0,2	3,3	3,3	9,8
Varme-virksomheder	15,6	1,3	0,2	-	6,7	23,8
I alt	47,0	4,1	0,6	14,0	15,7	81,4

Kilde: Forsyningstilsynet

Der er tale om en forholdsvis stor spredning på opkrævningerne hos de enkelte selskaber, som følge af store forskelle i størrelsen på de leverede mængder, som har betydning for størrelsen på grundgebyr 1 og 2. F.eks. lå det laveste beløb opkrævet hos en elnetvirksomhed på 22.100 kr., mens det højeste beløb opkrævet hos samme type virksomhed lå på 4.790.000 mio. kr. jf. tabel 4.

Tabel 4 Laveste og højeste gebyropkrævninger

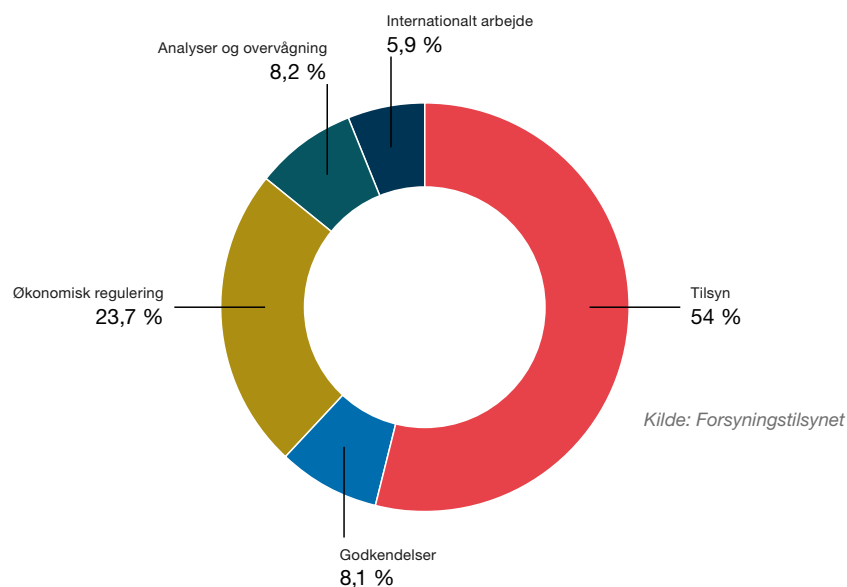
Kr.	Laveste	Højeste
Gebyropkrævning – forsyningslove¹		
Elnet-virksomheder	22.100	4.790.000
Elhandlere	200	1.381.000
Gasdistributører	210.800	1.194.000
Gasleverandører	1.093	1.626.000
Varmevirksomheder	13.400	4.269.000
Gebyropkrævning – særskilt gebyr Energisparetilsyn		
Elnet-virksomheder	900	1.447.000
Gasdistributører	283.520	2.011.675
Varmevirksomheder	100	922.500

Kilde: Forsyningstilsynet

Note: ¹Gebyropkrævningerne vedrører grundgebyr 1, grundgebyr 2, lovfikseret gebyr og timebaseret gebyr.

Indtægterne går til løsning af vores fem kerneopgaver

Vores indtægter går samlet set til løsning af vores fem forskellige kerneopgaver, som er henholdsvis tilsyn, godkendelser, økonomisk regulering, analyser og overvågning og internationalt samarbejde. Langt størstedelen af vores indtægter blev i 2020 brugt til tilsyn, hvorefter vores arbejde med økonomisk regulering af el- og gasforsyningsselskaberne udgjorde den næststørste andel jf. figur 2.

Figur 2 Fordeling af indtægter på forskellige opgaver i forsyningstilsynet i 2020

Vores opgaver

Lovgrundlaget for vores opgavevaretagelse fremgår af

- Lov om Forsyningstilsynet
 - Lov om elforsyning
 - Lov om naturgasforsyning
 - Lov om varmforsyning
- Lov om fremme af vedvarende energi
- Lov om fremme af besparelser i energiforbruget
- EU's regulering på de pågældende områder

Tilsyn

Vi fører tilsyn med at energisektorens
forsyningsvirksomheder overholder
el-, gas- og varmelovgivningen

4.1 Sidste år med energispareordningen

4.2 Hvad kostede strømmen i 2019?

4.3 Seks elhandelsvirksomheder var gentagende regelbrydere

4.4 Nye vurderinger om prisen for naturgastransport i Nordsøen på vej

4 Tilsyn

Vi fører tilsyn med, at energisektorens forsyningsvirksomheder overholder el-, gas- og varmelovgivningen. Finder vi tegn på eller bevis for, at en lovgivning er overtrådt, griber vi ind i form af enten en indskærpelse (tegn på overtrædelse, men ingen beviser), påtale (bevis på et lovbrug, der ikke længere består) eller påbud (beviser for en bestående lovstridig adfærd). Tilsynet omfatter blandt meget andet løbende kontroller af, at elhandelsvirksomheder oplyser korrekte priser på hjemmesiden Elpris.dk, at forsyningsvirksomhedernes indkøb af energispareydelser og handler internt i koncerner sker på markedsmæssige vilkår og at fastsættelsen af fjernvarmepriser sker på de korrekte grundlag. Vi gennemfører som regel vores tilsyn ved hjælp af stikprøveundersøgelser og gennem løbende dialog med de regulerede virksomheder. Vi behandler herudover klagesager f.eks. om tredjepartsadgang til nettet.

4.1 Sidste år med energispareordningen

Vi fik i Forsyningstilsynet (dengang Energitilsynet) i 2017 ansvar for at opbygge et helt nyt tilsyn med forsyningsvirksomhedernes omkostninger til energispareaktiviteter. Forud var gået en kritisk rapport fra Rigsrevisionen. Det nye omkostningstilsyn blev operationelt i 2018 og tilpasset i 2019. Den 29. juni 2018 besluttede regeringen og Folketinget så at erstatte energispareordningen i 2021 med en markedsbaseret tilskudspulje. Det betød, at 2020 blev sidste år med gennemførelse stikprøvekontroller på området, samtidig med at vi forberedte afslutningen af vores tilsyn i 2021.

Statsrevisorernes rapport

Baggrunden for indførelsen af tilsynet med virksomhedernes energispareomkostninger var en beretning fra statsrevisorerne i 2017 om statens energispareordning. Statsrevisorerne fandt det meget utilfredsstillende, at Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet ikke havde sikret, at de indberettede ener-gibesparelser levede op til ordningens regler. Statsrevisorerne fandt det også utilfredsstillende, at ministeriet ikke i tilstrækkelig grad havde sikret, at energibesparelserne var blevet realiseret til færrest mulige omkostninger. Ministeren tog beretningen til efterretning og overdrog ansvaret for et styrket tilsyn til os i Forsyningstilsynet.

Rigsrevisionen afslutter sagen

I september 2020 fulgte Rigsrevisionen op på beretningen fra 2017. Her fandt institutionen det tilfredsstillende, at vi i Forsyningstilsynet havde iværksat et tilsyn med energiselskabernes omkostninger til energispareordningen, samt at Energistyrelsen havde gennemført en bagudrettet kontrol for perioden 2012-2016. Rigsrevisionen fandt også, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets indsats i forhold til de bagudrettede kontroller vedrørende mistanker om misbrug med ordningen, herunder vores tilsyn med aftalernes såkaldte markedsmæssighed, var tilfredsstillende. Rigsrevisionen vurderede på den baggrund at sagen kunne afsluttes.

Rigsrevisionen fandt det i 2020 tilfredsstillende, at vi i Forsyningstilsynet havde iværksat et tilsyn med energiselskabernes omkostninger til energispareordningen.

To spor i tilsynet

Vores tilsyn har haft fokus på to centrale områder. For det første har vi undersøgt, om de omkostninger til realisering af energibesparelser, som forsyningsvirksomhederne har opkrævet hos forbrugerne, har været opgjort korrekt og været dækningsberettigede. For det andet har vi ført tilsyn med, om virksomhedernes aftaler har været indgået til priser og vilkår der er markedsmæssige. Det skal forstås på den måde, at de svarer til, hvad der kan opnås mellem uafhængige parter på markedet. Det tilsyn har især været vigtigt, når køberen (forsyningsvirksomheden) og sælgeren (leverandør-eren af energispareydelsen) har været en del af samme koncern. Tilsynene er sket i form af tilrettelagte stikprøvekontroller eller enkelte tilsyn, som vi har taget op af egen drift eller på baggrund af henvendelser udefra. Vi afsluttede i 2020 34 omkostningsager, med 24 påtaler, samt 14 markedsmæssighedssager, med 8 påtaler.

Fortsat fokus på markedsmæssighed

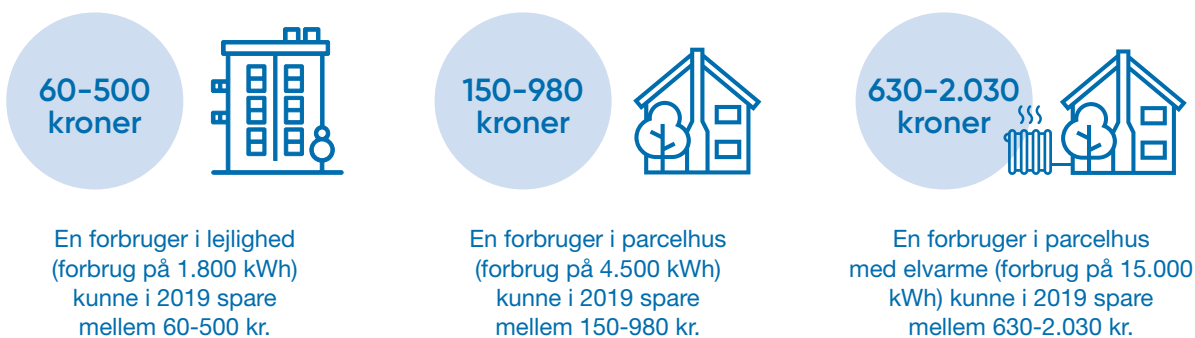
Ud over tilsynsaktiviteten udarbejdede og offentliggjorde vi i starten 2020 ligeledes en vejledning til virksomhederne om, hvordan omkostningerne til energibesparelser skulle behandles regnskabsmæssigt i lyset af energispareordningens afvikling. Vi har i 2020 også arbejdet med opsamling af praktiske erfaringer fra tilsynet med markedsmæssighed på energispareområdet. Formålet med det har været at tilrettelægge mulige videre tilsynsaktiviteter med fokus på markedsmæssighed i flere typer af koncerninterne handler. Et sådan tilsyn, vil understøtte konkurrencen og adskillelsen af monopol- og konkurrenceudsatte aktiviteter i energisektoren til fordel for sikringen af de bedst mulige priser og vilkår for forbrugerne.

4.2 Hvad kostede strømmen i 2019?

I Forsyningstilsynet har vi til opgave en gang om året at udgive en undersøgelse af udviklingen i elpriserne. Formålet med undersøgelsen er, sammen med prissammenligningsportalen Elpris.dk, at understøtte forbrugernes aktive valg af et elprodukt ved at skabe mere gennemsigtighed på detailmarkedet for el. Prisundersøgelsen giver overblik over priser på de udbudte produkter, og gør det muligt at sammenligne produkternes priser.

Penge at spare for den aktive forbruger

Prisundersøgelsen for 2019 viste bl.a., at forbrugere kunne have sparet op til 2.030 kr i 2019 (parcelhus med elvarme og et forbrug på 15.000 kWh) ved at være aktive på elmarkedet og løbende skifte til de billigste produkter. Besparelserne ved aktivt produktvalg var større for forbrugere med et stort forbrug.

Stigende detailpris

Vi kunne også konstatere en stigning i elhandelsvirksomhedernes mark-up, som er det beløb en virksomhed kan sælge strømmen til fratrullet den pris, de betaler for den på engrosmarkedet. Prisen på detailprisen var således stedet med 2 øre/kWh fra 2018 til 2019, samtidig med engrosprisen på Nordpool

var faldet i samme periode. En mulig forklaring på udviklingen kan være, at der i 2019 blev udbudt færre produkter end i 2018, samtidig med at andelen af aktive forbrugere fortsat befinder sig på et lavt niveau.

4.3 Seks elhandelsvirksomheder var gentagende regelbrydere

Seks elhandelsvirksomheder har gentagne gange brudt lovgivningens krav om korrekte og tilstrækkelige oplysninger om priser og produkter ved indberetning til prisportalen elpris.dk og på deres egne hjemmesider. Det fremgik af en stikprøvekontrol, som Forsyningstilsynet afsluttede i 2020.

Tillid afgørende for det frie elmarked

Det er afgørende for det frie elmarkeds funktion, at forbrugerne kunne have fuld tillid til, at oplysningerne på den offentlige prisportal elpris.dk og på virksomhedernes egne hjemmeside er korrekte. Resultaterne fra vores stikprøvekontrol var derfor lidt nedslående med flere gengangere, hvilket talte for, at vi fortsatte med den skærpede kurs, som vi havde indledt på området.

Skærpet kurs

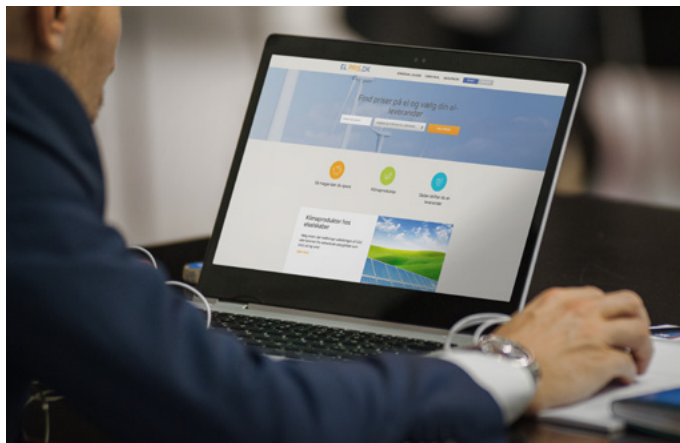
Vores skærpede kurs blev indledt i 2019, da vi kunne konstatere, at en hidtidig dialogbaseret tilgang ikke var tilstrækkelig til at få alle elhandelsvirksomheder til at indrette sig efter reglerne. Vi besluttede derfor, at bruge vores forvaltningsmæssige indgrebsmuligheder mere aktivt.

Påtaler og påbud

Blandt indgrebsmulighederne finder man bl.a. "påtale" og "påbud", hvor en påtale handler om en overtrædelse, der er bragt i orden, mens et påbud handler om en overtrædelse, der omgående skal bringes i orden. Gør virksomheden ikke det, kan det medføre bødestraf. Ved gentagende overtrædelser af reglerne skal Forsyningstilsynet herudover orientere ministeren, som i sidste ende vil kunne afgøre om den pågældende virksomhed fortsat skal have lov til at sælge el til forbrugere.

10 virksomheder omfattet

Forsyningstilsynets stikprøvekontrol omfattede i alt 10 elhandelsvirksomheder. Virksomhederne blev udtaget, fordi de i to år i træk havde modtaget enten påbud eller påtale for manglende overholdelse af reglerne. Stikprøven viste, at fire ud af de 10 elhandelsvirksomheder levede op til reglerne på tidspunktet for kontrollen, hvorfor de slap for videre påtale. De seks resterende elhandelsvirksomheder bragte først forholdene i orden, efter de modtog et udkast til påbud i partshøring fra Forsyningstilsynet. På denne baggrund har traf vi afgørelse om påtale over for de seks virksomheder, samtidig med at vi i øvrigt orienterede ministeren om virksomhedernes gentagende forseelser. Resultaterne af undersøgelsen viste både de positive effekter, men også nødvendigheden af at vi viderefører den skærpede kurs i 2021.

Seks elhandelsvirksomheder havde gentagende gange uoverensstemmelse mellem oplysninger på deres hjemmeside og prisportalen elpris.dk

Vestre Landsret afsagde den 16. april 2020 dom i en sag om fastsættelsen af tariffer for transport af naturgas i Nordsøen. Dommen har ført til, at vi nu genbehandler sagen.

4.4 Nye vurderinger om prisen for naturgastransport i Nordsøen på vej

Hvad skal det koste at transportere naturgas gennem rørledningerne under vandet fra Tyra-plattformen i den danske Nordsø og til behandlingsanlægget Nybro på den jyske vestkyst? Det spørgsmål blev åbnet op på ny, da Vestre Landsret ved en dom i april 2020 ophævede afgørelser i en klagesag fra 2011 om fastsættelsen af tarifferne for den pågældende gastransport truffet af hhv. Energitilsynet (i dag Forsyningstilsynet) og Energiklagenævnet.⁷ I Forsyningstilsynet tolkede vi dommen som, at vi skal genbehandle den gamle klagesag. Efter en yderligere granskning af dommen og de mange sagsakter, inddragelse af flere senere klager om lignende tariffer og en dialog med sagsparterne, har vi foreløbigt lagt os fast på, at de kommende afgørelser i sagskomplekset grundlæggende vil komme til at bero på en markedssammenligning, en korrigeret beregningsmodel og en konkurrencevurdering.

Langstrakt sagsforløb

Vestre Landsret afsagde den 16. april 2020 dom i en sag om fastsættelsen af tariffer for transport af naturgas i rørledningerne fra Tyra-plattformen til behandlingsanlægget Nybro, som er en del af Ørstedes såkaldte opstrømssystem. Sagen startede med en klage i 2011 til det daværende Energitilsynet (i dag Forsyningstilsynet) fra Maersk Energy Marketing A/S. Klagen omhandlede niveauet på transporttariffer for strækningen opkrævet af DONG Naturgas A/S for perioden juli 2011 til oktober 2012. Maersks påstand lød på, at tariffen på 10 øre/m³ ikke lå på et rimeligt niveau. Det burde i stedet ligge lavere end 7 øre/m³. Energitilsynet kom med en afgørelse i sagen den 30. oktober 2012, hvor det rimelige tarifniveau blev

7 Sag BS-117/2014-VLR

fastsat til at ligge i prisspændet 5-7 øre/m³. DONG valgte herefter at anke sagen til Energiklagenævnet, der ved afgørelse den 7. oktober 2013 pålagde Energitilsynet at fastsætte en specifik tarif frem for et prisspænd. Energitilsynet traf derefter en ny afgørelse den 28. januar 2014, hvor den rimelige tarif blev fastsat til 5,75 øre/m³. I januar 2016 indbragte DONG både Energitilsynets og Energiklagenævnets tidligere afgørelser for domstolene. Vestre Landsrets dom fandt, at Energitilsynets og Energiklagenævnets afgørelser led af retlige mangler, og at 2012- og 2014-afgørelserne derfor skulle ophæves. Retten tog ikke stilling til, hvilken tarif der skulle gælde i tvisten mellem sagens parter, "da en sådan afgørelse skal træffes af Energitilsynet (Forsyningstilsynet)" (VL-dom, side 207). I Forsyningstilsynet fandt vi herefter, at landsretten dermed havde hjemvist sagen ved at overlade det til Forsyningstilsynet at træffe en ny afgørelse i tvisten.

Nye klager

Siden den første klage fra 2011 havde vi i Energitilsynet og siden Forsyningstilsynet modtaget flere nye klager over tariffene for transport af naturgas fra Tyra til Nybro (en i 2014 og to i 2018). Med den nye dom blev det besluttet at indlede et parallelt behandlingsforløb af både den oprindelige 2011-klage og den videre behandling af de senere klager med henblik på at sikre en optimal sagsoplysning, og at sagsbehandlingen er konsistent på tværs af klagerne. Det betyder samtidigt, at vores kommende afgørelser kommer til at omhandle fastsættelsen af rimelige tariffes for alle de relevante påklagede perioder mellem 2011 og 2020. Vi modtog herudover tre nye klager i slutningen af 2020 og er ved at vurdere, om disse skal medtages i sagskomplekset på lige fod med de fire gamle klager.

Markedssammenligning

Et af landsrettens centrale krav til genbehandlingen af 2011-klagen var, at der skal lægges vægt på markedets praksis for aftaler af tilsvarende varighed og omfang. Opfyldelsen af dette krav er særligt ressourcerelevende. Derfor valgte vi sidst i 2020 at sætte opgaven med dataindsamling og analyse i udbud, samtidig med at vi har søgt assistance hos relevante regulatormyndigheder i EU/EØS, samt Storbritannien.

Forbedring af beregningsmodel

Vores oprindelige afgørelse fra 2011 havde i forbindelse med fastsættelsen af den rimelige tarif lagt vægt på en såkaldt cost-plus-beregningsmodel. Ifølge landsrettens dom, vil det fortsat være sagligt at anvende den pågældende type beregningsmodel som en del af et bredere skøn. Men hovedvægten i vores kommende vurdering skal ligge på markedssammenligningen. Landsretten pegede endvidere på en række metodefejl og mangler ved den konkrete anvendte beregningsmodel. På denne baggrund påbegyndte vi et arbejde med forbedring af beregningsmodellens grundlag, samt udvidelse og validering af datagrundlaget.

Konkurrencevurdering

Som en yderligere validering af vores afgørelsesgrundlag, har vi ligesom i vores tidligere afgørelser valgt også at foretage en konkurrencevurdering. Den skal afsøge hvilke effekter urimelige tariffes for transport af naturgas fra Tyra til Nybro kan have haft for konkurrencen på det danske og europæiske gasengrosmarked.

Afgørelser forventes i 2022

På baggrund af markedssammenligningen, beregningsmodellen og konkurrencevurderingen forventer vi alt andet lige og under de nuværende omstændigheder at kunne træffe afgørelser om rimelige tariffes for transport af naturgas i rørledningerne fra Tyra til Nybro i løbet af 2022.

Godkendelser

Vi godkender
forsyningsvirksomhedernes
beregningsmetoder
og betingelser

5.1 Enklere vurderinger af varmekærers indskudskapital

5.2 Energinets overvågning af markedet for el-reserver godkendt

5.3 Vejen banet for øget brug af batterier og varmepumper i elsystemet

5.4 Bedre og grønnere udnyttelse af elnettet

5 Godkendelser

Vi godkender forsyningsvirksomhedernes beregningsmetoder og betingelser. Det omfatter metoder til fastsættelse af tariffer for brug af nettene, samt den statslige system- og transmissionsvirksomheds Energinets betingelser og vilkår for f.eks. markedsaktørernes netadgang og for leverandørskift. Med hører også Energinets metoder for køb af systemydelser til opretholdelse af balance i nettene og for indsamling og bearbejdning af oplysninger om kunder, forbrug og priser gennem det centrale it-system Datahub. Vi godkender også selskabers forrentning af indskudskapital på varmeområdet.

5.1 Enklere vurderinger af varmeværkers indskudskapital

Varmeforsyningsvirksomheder har mulighed for at indregne forrentning af indskudskapital i de priser, som de opkræver hos deres kunder. Det er vores rolle at afgøre størrelsen af den pågældende forrentning på baggrund af ansøgninger fra de enkelte virksomheder. Efter en længere årrække med store mængder af ansøgninger, udfordrende afklaring af komplicerede juridiske spørgsmål og udvikling af nye komplekse opgørelsesmetoder, havde der ophobet sig en større pukkel af 65 sager. Efter at have høvet puklen ned til fem ved udgangen af 2019 udestod der ved udgangen af 2020 tre af de tungeste mest komplekse sager. En af disse er et større sagskompleks bestående af ansøgninger fra flere værker. Vi kunne ved udgangen af 2020 samtidig konstatere en enklere og dermed også en mere rettidig sagsbehandling i kølvandet på indførslen af nogle nye klarere regler på området i 2017.

Alene drift eller anlægsinvesteringer

Ændringen af reglerne om forrentning af indskudskapital indebar, at virksomhederne i dag alene kan få godkendt forrentning af den del af indskudskapitalen, der anvendes til virksomhedens drift eller anlægsinvesteringer. Det betød, at den forrentning, virksomhederne får godkendt og kan opkræve hos forbrugerne, generelt blev mindre end tidligere. Effekten af regelændringen varierer imidlertid betydeligt og afhænger bl.a. af, hvilket grundlag virksomhederne før har ansøgt om forrentning på, samt finansieringen af deres drift og anlægsinvesteringer, samt afskrivninger. Siden regelændringen og frem til og med marts 2021 har 22 virksomheder fået afgjort ansøgninger om forrentning efter de nye regler for perioden 2017-2021. 16 virksomheder har fået godkendt forrentning for et eller flere af de ansøgte år. Seks virksomheder har ikke fået godkendt forrentning enten pga. negativ anvendt indskudskapital eller pga. for sen ansøgning. I 2020 modtog vi 18 ansøgninger om forrentning af indskudskapital for 2021.

Fortrolighed med de nye regler

Ud af de 18 ansøgninger som vi har modtaget om forrentning af indskudskapital for 2021 var samtlige gengangere fra forrige ansøgningsår. Med andre ord er det i vid udstrækning de samme virksomheder, der årligt ansøger om forrentning. Det betyder bl.a., at disse virksomheder efterhånden har opbygget en vis fortrolighed med de nye regler, hvilket generelt har resulteret i en enklere sagsbehandling. Vi formoder i øvrigt, at virksomhedernes fortrolighed med de nye regler har medført, at meget få ansøgninger om forrentning efterhånden afvises pga. ikke-rettidig indgivelse heraf. For ansøgningsårene 2020-2021 har samlet set to virksomheder ikke fået godkendt forrentning pga. for sen ansøgning herom. Til sammenligning var dette tal fire for alene ansøgningsåret 2019. Trods de klarere regler, oplever vi dog fortsat sager, der grundet konkrete forhold (f.eks. fusion eller spaltning) er særligt tunge og komplekse, og som derfor kræver ekstra stor opmærksomhed fra vores sagsbehandlers side.

5.2 Energinets overvågning af markedet for el-reserver godkendt

I december 2018 udpegede vi den danske systemoperatør Energinet til at varetage en ny vigtig overvågningsrolle i relation til organisationens placering som arrangør af handler på det omfattende engrosmarked for reserver til sikring af stabilitet i elsystemet. Rollen, som går under betegnelsen PPAT (Person [who/which] Professionally [is] Arranging Transactions), udspringer af EU's REMIT-forordning om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkedet. På baggrund af et første tilsyn med området kunne vi så i december 2020 konstatere, at Energinet levede tilstrækkeligt op til sine nye forpligtelser som PPAT på elengrosmarkedet.

Forbyggelse af markedsmisbrug

Med vedtagelsen af EU's reviderede Remit-forordning i 2011 (1227/2011) blev der sat en ny fælles europæisk ramme for forebyggelse og forhindring af markedsmisbrug (markedsmanipulation eller insiderhandel) på engrosmarkederne for køb og salg af energi i EU. REMIT-forordningens artikel 15 beskriver forpligtelserne for personer, der som led i deres erhverv arrangerer transaktioner med engrosenergiprodukter, de såkaldte PPATs. Ifølge forordningen skal en PPAT, der fatter mistanke om markedsmisbrug, indberette hændelsen til den national regulerende myndighed.

Større redegørelse

Vores vurdering af, at Energinet udgør en PPAT i REMIT-forordningens forstand skete som led i en større redegørelse om Energinets indkøb af reserver på elområdet, herunder en hensyntagen til indretningen af det pågældende reservemarked og Energinets rolle deri. Den nye status som PPAT indebærer for Energinet en række forpligtelser bl.a. til markedsovervågning og indrapportering til os i Forsyningstilsynet ved begrundede mistanker om markedsmisbrug, og dermed også en adgang for Energinet til at indhente oplysninger fra andre markedsaktører.

Lever tilstrækkeligt op til forpligtelser

Udover at være myndigheden, som vurderer hvilke danske aktører, der skal anses som PPAT'er i overensstemmelse med REMIT-forordningen, er det ligeledes vores rolle, at føre tilsyn med om PPAT'erne overholder deres forpligtelser. Dette tilsyn med Energinets rolle som PPAT blev første gang gennemført mellem august og december 2020, hvor vi kunne konstatere, at Energinet lever tilstrækkeligt op til forpligtelserne. Vi lagde i konklusionerne her vægt på Energinets organisatoriske struktur, ordninger og procedurer i tilfælde af mulige overtrædelser af Remit-forordningens forbud og organisationens opmærksomhed på sin særlige tavshedsforpligtelse som PPAT.

Videre dialog

Vi identificerede i forbindelse med tilsynet også en særsigtet udfordring som følge af Energinets rolle som både PPAT på reservemarkederne, og som central indkøber af ydelser på de samme markeder. Denne problemstilling er vi i færd med at få yderligere afdækket og håndteret som led i en opfølgende møderække med Energinets eksperter, hvor vi i det hele taget drøfter opgavevaretagelsen som PPAT, herunder konkrete sager og procedurer, og den løbende udvikling på REMIT-området mv. (05.01.21).

Øget brug af nye kraftigere batteriteknologier og varmepumper i forbindelse med sikringen af stabiliteten i det europæiske elsystem udgør et vigtigt led i den grønne omstilling.

5.3 Vejen banet for øget brug af batterier og varmepumper i elsystemet

Øget anvendelse af bl.a. nye kraftigere batteriteknologier og varmepumper i forbindelse med sikringen af stabiliteten i det europæiske elsystem udgør et vigtigt led i den grønne omstilling. Batterierne kan gemme stadig større mængder af den volatile grønne sol- og vindenergi til senere anvendelse og en øget brug af eldrevne varmepumper er central for elektrificeringen af varmeforsyningen. Men er bidragene fra de nye klimavenlige teknologier så stabile, at de kan indgå i den superliga af elproduktions- og forbrugsenheder som står i første række, når det handler om sikring af forsynings sikkerheden i EU? Det spørgsmål har optaget flere af vores eksperter i løbet af 2020 i forbindelse med Forsyningstilsynets deltagelse som en blandt

flere godkendende myndigheder i en række europæiske systemoperatørs (TSO'ere - i Danmark Energi-Net) udvikling af gældende normer for levering af den særligt fintfølende type af primær reservekapacitet til elnettet – den såkaldte *Frequency Containment reserve* (FCR).

Den primære reserve

De europæiske TSO'ere har ansvaret for at sikre stabiliteten og dermed forsyningssikkerheden i de europæiske elnet. Stabilitet er et udtryk for, at der er balance mellem produktionen og forbruget af elektricitet i systemet. Balancen måles i frekvenser, og stabiliteten måles i, hvor meget frekvensen i nettet bevæger sig væk fra et centralt balancepunkt på 50 Hz. TSO'ens vigtigste redskab til balancering består i køb og salg af elreserver, der kan skydes ind i eller ud af systemet, alt efter om frekvensen falder hhv. under eller over balancepunktet. Elreserverne er på markedet opdelt i forskellige typer i forhold til hvor hurtigt reserven skal kunne bringes i anvendelse og en af disse typer er FCR. Den blev tidligere kaldt for primærreserven, da der er tale om den allerførste reserve, som bliver bragt i anvendelse i det øjeblik, hvor frekvensen begynder at afvige fra balancepunktet. Den hurtige reaktion sikres ved hjælp af frekvensmålere på selve produktions- eller forbrugsanlægget, der får det til at reagere øjeblikkeligt med automatiske op- og nedlukninger, når der opstår frekvensændringer på nettet. Man kan populært sige, at FCR-reserven er sat i verden for at "fin-tune" frekvensen og derfor skal kunne aktiveres øjeblikkeligt.

Begrænset energireservoir

Historisk har FCR-reserven været leveret af traditionelle kraftværksteknologier. Det stadig stigende antal af solceller og vindmøller i elsystemet har dog gennem årene fortrængt flere og flere af de traditionelle kraftværker og dermed skabt et behov for, at FCR-reserven i fremtiden også skal kunne leveres fra nyere og grønnere energiteknologier. I modsætning til de traditionelle kraftværksteknologier har varmepumper, batterier, vise typer af vandkraft og andre af de nyere grønne energiteknologier i energisystemet imidlertid hvad der i lovgivningen defineres som et begrænset energireservoir. Det betyder i praksis, at deres kapacitet er udtømmelig, og at der derfor eksisterer en risiko for at de sætter ud, lige der hvor det virkelige gælder. Hvor udviklingen af de nye teknologier på den ene side løbende har reduceret den pågældende udfaldsrisiko har udfordringen i forhold til at få udnyttet deres fleksibilitet som en del af den fintfølende FCR-reserve været at formulere de nye tekniske krav og specifikationer for driften af de pågældende anlæg (såkaldte yderligere FCR-egenskaber), der sikrer at risikoen for udfald er lig nul. Det gælder især på de aggregerede systemniveauer, hvor den reservekapaciteten skal stå til rådighed alle døgnets 24 timer.

Stresstests af FCR-reserven

Energinet kom sammen med de øvrige TSO'er i det såkaldte synkronområde Kontinentaleuropa (dækker over Vestdanmark og 23 lande syd for den dansk-tyske grænse) i december 2019 med et første omfattende og gennearbejdet bud på formuleringen af de nye yderligere FCR-egenskaber krav og specifikationer. Sammen med de øvrige regulerende myndigheder har vi så været med til bl.a. at stressteste de nye egenskaber i forskellige situationer og komme med bud på forskellige ændringer og præciseringer. I Danmark har vi bl.a. været i tæt dialog med Energinet og forskellige brancheaktører med henblik på at sikre, at den nye metode kommer til at understøtte den danske del af elnettet og FCR-markedet. Alt sammen som led i den europæiske dialog, der ledte frem til myndighedernes formelle fælles enighed om at godkende TSO'ernes nye metode for yderligere egenskaber for FCR i januar 2021. Til fordel for det videre arbejde med grøn omstilling, samtidig med at vi opretholder en høj grad af forsyningssikkerhed.

5.4 Bedre og grønnere udnyttelse af elnettet

Et centralt element i den grønne omstilling af elsektoren handler om, at få forbrugerne til at hjælpe til med at balancere elsystemet ved at de forbruger, når det er smartest. Det smartere eller mere fleksible forbrug sker, når produktionen af elektricitet er høj, mens det omvendt minimeres, når produktionen er lav. Dermed skabes der mere plads til de grønne vedvarende energikilder som vind og sol, hvor produktionen i høj grad afhænger af vejret, samtidig med at man får udnyttet kapaciteten i de eksisterende elnet bedre.

Begrænset netadgang

Hvor det fleksible forbrug på den ene side fremmes gennem udvikling og introduktion af nye intelligente teknologier, er det mindst lige så vigtigt, at de regulatoriske rammer for en øget fleksibilitet også kommer på plads. Et lille men vigtigt skridt i denne retning blev taget i 2019-20, med brancheorganisationen Dansk Energis udvikling af en ny metode for udformning af aftaler om forbrugernes tilslutning til elnettet med såkaldt begrænset adgang. En metode, som vi i Forsyningstilsynet kunne godkende den 31. marts 2020⁸.

Periodevise reduktioner i effekttrækket

Den nye metode for udformning af aftaler om nettilslutning med begrænset adgang giver netselskaberne mulighed for at tilbyde fleksible erhvervsforbrugere på det såkaldte mellemspændingsnet (10-60 kv) en fjernelse af det bidrag, som de ellers betaler for deres initiale tilslutning til nettet (tilslutningsbidraget). Det sker mod en accept af et lavere niveau af forsyningssikkerhed. Forbrugerne på mellemspændingsnettet er typisk store og små erhvervsvirksomheder inden for produktion og detail, der ved at indgå den nye aftale om begrænset netadgang, konkret giver netselskabet mulighed for at justere kapaciteten i elnettet i det område, hvor virksomheden er tilsluttet, i forhold til den elproduktion som sendes ind i nettet. Rent teknisk sker det ved, at netselskabet foretager periodevise midlertidige reduktioner i effekttrækket i konkrete anlæg ude hos forbrugeren (f.eks. diverse produktionsanlæg, varmepumper, opladning af elbusser mm). Anlæggene gentilkobles så i det øjeblik, hvor der igen er tilstrækkelig med kapacitet på nettet.

Bedre kapacitetsudnyttelse

Muligheden for at justere i effekttrækket til anlæg ude hos erhvervsforbrugerne på mellemspændingsnettet vil være med til at øge grundlaget for anvendelse af de mere flukturerende grønne energikilder og dermed en hurtigere grøn omstilling af energisystemet. En ekstra fordel findes i netselskabernes mulighed for bedre at udnytte overskudskapaciteten i det eksisterende net, modvirke flaskehalsproblemer og udskyde eller reducere behovet for netforstærkninger. Alternativet til den begrænsede netadgang ville således have været et større behov for udbygning af den samlede netkapacitet som følge af den elektrificering, som vi for øjeblikket ser på både transport- og varmesiden. Såvel den hurtigere grønne omstilling og muligheden for bedre kapacitetsudnyttelse var centrale for vores vurdering af, at den begrænsede netadgang kan betegnes som et såkaldt fleksibilitetsprodukt og dermed kunne godkendes i henhold til elforsyningsloven.

Udvidelse af tidligere metodik

Metoden for tilslutning med begrænset netadgang er en udvidelse af metodikken fra en tidligere tilkendegivelse, som vi foretog i 2015 om nettilslutning af elkedler, herunder varmepumper der opfylder betingelserne i den såkaldte elpatron-ordning⁹. Vejledningen gjorde det muligt for elkedler at blive tilsluttet med en begrænset adgang med et lavere tilslutningsbidrag, fordi elkedlernes adgang til nettet begrænses af den til enhver tid ledige kapacitet i nettet. Sammen med en øget brug af differentierede tariffer ved levering af elektricitet via lavspændingsnettet til husholdningerne, udgør begge de to nye ordninger for begrænset netadgang vigtige brikker på vejen mod at fremme det smartere mere fleksible elforbrug og dermed den grønne omstilling af det danske energisystem.

8 'Nettilslutningsaftale for tilslutning med begrænset netadgang', og tilhørende 'Vilkår og betingelser for tilslutning med begrænset netadgang', taget til efterretning af Forsyningstilsynet i medfør af elforsyningslovens § 73 b.

9 Vejledning om nettilslutning af elkedler – herunder varmepumper der opfylder betingelserne i elpatron-ordningen, den 28. april 2015

Økonomisk regulering

Vi sikrer at energisektorens
monopolaktiviteter sker under
så konkurrencelignende
vilkår som muligt

6.1 Pukkel af sager om justering indtægtsrammer nedbragt

6.2 Første reguleringsregnskaber fra det nye Evida

6 Økonomisk regulering

Vi arbejder for, at el- og gasvirksomhedernes monopolaktiviteter udføres så effektivt som muligt. Det sker ved, at vi fastsætter indtægtsrammer for forsyningsvirksomhederne, der sætter loft over, hvor meget de må opkræve hos forbrugerne. Vi fastlægger herudover generelle og individuelle effektivitetskrav baseret på benchmarkinganalyser af virksomhedernes omkostningseffektivitet. Ud over administrationen af den gældende økonomiske regulering bidrager vi også til dens videreudvikling i form af bl.a. metoder for benchmarking og input til ny økonomisk regulering af bl.a. Energinet og fjernvarmesektoren.

6.1 Pukkel af sager om justering indtægtsrammer nedbragt

Folketinget vedtog den 2. juni 2017 en ny elforsyningslov med ændrede rammer for den økonomiske regulering af elforsyningsvirksomhederne, som blev udmøntet i en indtægtsrammebekendtgørelse. Ifølge både de gamle og nye regler sker eventuelle opjusteringer i de enkelte selskabers indtægtsrammer på baggrund af individuelle ansøgninger. I forbindelse med bl.a. dette regelskift ophobede der sig en pukkel af godkendelsessager efter de to regelsæt. Den fik vi bugt med i 2020, således at vi ved årets udgang kunne se frem til at kunne træffe rettidig afgørelse om indtægtsrammerne for 2019.

Konkrete indtægtsrammer årligt

Blandt formålene med den nye indtægtsrammeregulering fandt man behovet for at skabe bedre muligheder for at gennemføre investeringer bl.a. i forbindelse med den grønne omstilling, samt at sikre større regulatorisk sikkerhed for virksomhederne. Det sidste sikres gennem 5-årige reguleringsperioder, der konkret indebærer, at vi i Forsyningstilsynet fastsætter nogle overordnede omkostnings- og forrentningsrammer for perioden. Vi udmelder herudover årligt konkrete indtægtsrammer for de enkelte virksomheder, som er justeret i forhold til løbende krav om effektivisering, virksomhedens godkendte investeringer der understøtter bl.a. den grønne omstilling, ændrede aktivitetsniveauer mv.

Prioriteret indsats

Både efter de gamle og nye regler sker eventuelle opjusteringer i de årlige indtægtsrammer på baggrund af ansøgninger fra virksomhederne. Der er her ofte tale om forholdsvis komplekse sager med vanskelige dokumentationskrav for omkostninger, som går flere år tilbage i tiden. På den baggrund var der i løbet af 2018 ophobet sig en pukkel af ansøgninger for 2017. I 2019 oplevede vi så oveni en stor interesse for at søge om opjusteringer for 2018 i overensstemmelse med de nye regler. På den måde endte 2020 altså med at blive et særligt år på indtægtsrammeområdet, idet vi sad med behandling af forhold som vedrørte alle de tre reguleringsår 2017, 2018 og 2019. Efter en prioriteret indsats lykkedes det både at afslutte de ophobede sager fra 2017, træffe afgørelse om indtægtsrammerne for 2018 og endelig at behandle indtægtsrammerne for 2019 med henblik på rettidig afgørelse senest den 31. marts 2021.

Faldende sagsbehandlingstider

Ser man på behandlingstiden for indtægtsrammesager i 2017, 2018 og 2019 er den ændret fra ca. 21 måneder for sager vedrørende 2017 til ca. 6 måneder for sager vedrørende 2019, jf. tabel 1.

Tabel 1 Gennemsnitlig sagsbehandlingstid / måned pr. 27. April 2021

Sagstype	#Dage	#Sager	Gennemsnit/Måneder
Indtægtsrammesager for 2017	31.207	45	23,12
Ansøgninger vedr. 2017	45.532	78	19,46
Åbne sager for 2017	1.048	1	34,93
I alt for 2017	77.787	124	20,91
Indtægtsrammesager for 2018	18.877	44	14,30
Ansøgninger vedr. 2018	52.914	148	11,92
Åbne sager for 2018	3.383	10	11,28
I alt for 2018	75.174	202	12,40
Indtægtsrammesager for 2019	8.076	40	6,73
Ansøgninger vedr. 2019	21.414	120	5,95
Åbne sager for 2019	860	4	7,17
I alt for 2019	30.350	164	6,17

Kilde: Forsyningstilsynet

Note: Indtægtsrammesager for 2017 er afgrænset til sager der er oprettet i 2018. I 2018 var der også åbne sager, som vedrørte ansøgninger om forhøjelse af indtægtsrammen for 2017, men som havde betydning for indtægtsrammen for 2017. Disse ansøgninger er ikke medregnet i ovenstående tabel, men indgår i indtægtsrammeafgørelsen for 2017.

6.2 Første reguleringsregnskaber fra det nye Evida

1. oktober 2019 blev det nye statslige selskab for ejerskab, drift og vedligehold af den danske del af gasnettet Evida dannet som en datter af den statslige systemoperatør Energinet.dk. Det skete på baggrund af politiske beslutninger i 2016 om, at den danske gasdistribution skulle anses som kritisk infrastruktur og at alle aktiviteter derfor skulle samles i et statsligt selskab.

Samling af drift og administration

Da Evida blev etableret i 2019 var det som et datterselskab under Energinet.dk med samlet ejerskab over de tre dele af gasnettet som før havde tilhørt henholdsvis det delvist statsejede selskab DONG Energy og de to kommunalt ejede selskaber NGF Nature Energy og HMN Gasnet. Administrationen og driften af de tre selskaber blev samlet, men i 2020 var der fortsat tale om tre gasdistributionsselskaber, henholdsvis Evida Syn A/S, Evida Nord A/S og Evida Fyn A/S, som aflagde reguleringsregnskaber for 2019. I 2020 flyttede Evida-koncernen hovedsæde til Viborg, som en del af regeringens udflytning af statslige arbejdspladser.

Ny forrentningssats

Som noget særligt i 2020 udmeldte vi en ny forrentningssats for Evida Syd A/S for så vidt angår den såkaldte regulatoriske nettogæld i perioden 2018-2021. Den regulatoriske nettogæld er en særlig gældspost der vedrører tidligere investeringer og som opgøres i overensstemmelse med gasforsyningsloven, og som selskaberne har lov at få forrentet over de almindelige tariffer. Årsagen til at vi udmeldte en ny sats var, at selskabet havde påklaget den forrentningssats for den regulatoriske nettogæld, som vi havde fastsat i 2017 for alle de tre Evida-selskaber til Energiklagenævnet. Her fik Evida Syd A/S delvist medhold, hvilket vi tog til efterretning og anvendte som baggrund for fastsættelsen af en ny forrentningssats. Evida Syd A/S har også påklaget denne og ved årets udgang afventede vi på ny en afgørelse fra Energiklagenævnet i sagen.

Internationalt samarbejde

Vi deltager som national regulator
i europæisk, nordisk og andet
internationalt samarbejde

7.1 Nordiske regulatorer gik sammen om gennemførelse af grønne EU-krav

7.2 Vigtige knaster løst på vejen mod nordisk el-reservehandel

7.3 Styrket regionalt koordinationscenter i København

7.4 Udfordringer for den danske gaseksport til Tyskland

7 Internationalt samarbejde

Vi deltager som national regulator i europæisk og internationalt samarbejde. Det sker primært gennem EU-organisationerne ACER og CEER og den nordiske organisation Nordreg, hvor fokus er på udvikling af effektive engros- og detailmarkeder for transmission af el og gas på tværs af de nationale grænser. Vi overvåger den grænseoverskridende udveksling af el og gas for at sikre, at fælles regler bliver overholdt og for at skride ind over for markedsmanipulation og insiderhandler. Vi bakker op om et stærkt og velfungerende ACER og NordReg og om CEER som en positiv ramme for vidensdeling

7.1 Nordiske regulatorer gik sammen om gennemførelse af grønne EU-krav

Forsyningstilsynet og de øvrige nordiske regulatorer på energimarkedet (organiseret i NordREG) blev i 2020 enige om en række anbefalinger til gennemførelsen af en stribe nye EU-krav, der har til hensigt at fremme fleksibiliteten i elforbruget og dermed rammerne for den grønne omstilling. De nye krav var en del af et revideret eldirektiv, som medlemsstaterne skulle gennemføre i national ret inden udgangen af 2020. Direktivet var igen en del af EU's store Ren Energipakke fra 2019, som vi i Forsyningstilsynet i det hele taget brugte en del ressourcer på at være med til at gennemføre i 2020.

Nye markedsaktører

Anbefalingerne fra NordREG handler mere konkret om adgang til elmarkedet for nogle nye markedsaktører (de såkaldte aggregatorer), som er specialiserede i at flytte elforbrug fra og til forskellige tidspunkter af døgnet. Det gør de ved at købe og sælge fleksibilitet på vegne af slutkunder på både produktions- og forbrugssiden. Udsigten til større mængder vedvarende energi og vækst i antallet af elbiler og varmepumper i forbindelse med den grønne omstilling stiller i det hele taget betydelige krav til udnyttelsen af kapaciteten i energisystemet. Ét nøgleord er her fleksibilitet, og én vigtig måde at skabe den på er ved at sikre gode rammer for de nye aggregators flytning af forbrug væk fra spidsbelastede og begrænsede perioder, hvor priserne er høje, og der er risiko for begrænset kapacitet i el-nettet, til de mere afdæmpede perioder typisk om natten, hvor priserne er lave, og der er større ledig kapacitet i el-nettet.

Harmoniserede rammer

Med NordREGs anbefalinger blev der skabt grundlag for koordination af de nationale gennemførelser af de nye fælles europæiske marksedsregler og dermed også forventning om ensartede rammer for de nye aggregatorer. Rammer som gerne skulle gøre det nordiske marked mere interessant for investorer og nye forretningsmodeller og give bedre forudsætninger for konkurrencen og dermed lavere forbrugerpriser. Ren Energipakken og det reviderede eldirektiv indeholdt også nye krav til energilagring, regler for adgangen til og kapaciteten i de elkabler, der binder elmarkederne sammen i EU (interkonnektorer) mv., som vi i tæt samarbejde med Energistyrelsen har været med til at udmønte i dansk lovgivning.

Styrkede muligheder for markedsdeltagelse

En ting er rammerne for elmarkedet, noget andet er at sikre forbrugernes rettigheder på samme. Ændringen af eldirektivet indeholdt således også flere bestemmelser møntet på at styrke forbrugerne, som vi i Forsyningstilsynet var med til at implementere i 2020. De nye regler skal således give f.eks. el-kunder større muligheder for til at deltage i elmarkedet, ved at producere deres egen el (eksempelvis solceller), som de sælger ind i nettet, eller ved at tilbyde at være fleksible forbrugere - altså at tilrettelægge deres forbrug på tidspunkter, hvor det belaster elnettet mindst muligt. Elkunderne kan enten vælge at gøre dette individuelt, gennem føromtalte aggregatorer eller ved at indgå i såkaldte borgerenergifællesskaber, hvor man bl.a. kan sælge og købe strøm af sine naboer. Reglerne om borgerenergifællesskaber blev gennemført ved bekendtgørelse udstedt af Energistyrelsen med input fra os, der trådte i kraft 1. januar 2021.

Øget gennemsigtighed på erhvervskunders elregninger

Det nye eldirektiv indeholdt også skærpede bestemmelser for elhandlers regninger møntet på at styrke forbrugernes muligheder for at prioritere de grønne energikilder. Det skete især ved at inkludere erhvervs-virksomheder i reglerne om elhandelsvirksomheders pligt til bl.a. at afgive detaljerede oplysninger om

energikilders oprindelse på deres elregninger. Vi implementerede de nye bestemmelser med udstedelse af ny bekendtgørelse om elhandelsvirksomheders regninger, fakturering og faktureringsoplysninger til slutkunder i november 2020.

Sektorkobling mellem el og gas

Aggregatorer, lagring, interkonnektorer, energifællesskaber og fakturaoplysninger var bare udvalgte dele af vores arbejde i 2020 med EU's Ren Energipakke, der i høj grad også kommer til at præge vores aktiviteter i de kommende år, bl.a. i form af metodegodkendelser og andre afgørelser. Desuden kan vi se frem til et forslag til revision af den eksisterende EU-ramme for gasmarkedet, som EU-Kommissionen ventes at fremlægge i 2021. Den nye pakke har arbejdstitlen "Hydrogen- og dekarboniseringsmarkedsplanen". Ændringerne ventes bl.a. at omhandle såkaldt sektorkobling mellem el og gas i konteksten af den grønne omstilling, regulering af grønne gasser og en udvikling af de eksisterende markedsregler på gasområdet på en måde, der afspejler markedsreglerne for el i Ren Energipakken.

7.2 Vigtige knaster løst på vejen mod nordisk el-reservehandel

Et fælles nordisk marked for køb og salg af såkaldte aFRR-reserver til sikring af stabiliteten i det grænseoverskridende nordiske el-system kan skabe en samfundsøkonomisk nettogevinst for de nordiske lande Danmark, Sverige, Norge og Finland på ca. 50 mio. EUR (375 mio. DKR). Bag dette estimat står de fire nordiske systemansvarlige organisationer (TSO'erne), som i april 2019 afleverede et forslag til rammerne for det nye marked til de fire landes regulerende myndigheder. Efter to på hinanden følgende forsøg på at skabe enighed mellem de fire regulatorer, overgik sagen til Agenturet for europæiske regulatorer, ACER. Med fire ACER-afgørelser i august 2020 lykkes det at få banet vejen for en trinvis og delvis implementering af de nye markedsrammer som led i fuldendelsen af EU's indre marked for energihandel i Norden.

"Black-out" yderste konsekvens

Muligheden for hurtig og fleksibel indkøb af aFRR-reserver er vigtig for de systemansvarlige organisationers sikring af stabiliteten i el-systemerne. Stabilitet er her et udtryk for balance mellem el-produktionen og forbruget i systemet, og den måles i frekvenser og tilladte grænseværdier. Når elforbruget overstiger produktionen, falder frekvensen, og hvis der omvendt er overskud af el-produktion, vil frekvensen stige. En overskridelse af grænseværdierne kan medføre automatisk afkobling af elforbrug eller af produktionsanlæg og kan i yderste konsekvens medføre en komplet strømafbrydelse – den såkaldte "blackout".

Lavere tariffer til forbrugerne

TSO'ens opretholdelse af balancen inden for grænseværdierne sker gennem indkøb af bl.a. de såkaldte reserver. Der er flere typer af reserver, herunder frekvensgenoprettelsesreserver med manuel aktivering (mFRR), og frekvensgenoprettelsesreserver med automatisk aktivering (aFRR). Indkøbet af reserver sker på det frie elmarked, og jo mere velfungerende og konkurrenceudsatte disse markeder er, jo skarpere bliver priserne, hvilket alt andet lige vil sætte sig i lavere omkostninger for TSO'erne til at drive systemet til glæde for forbrugerne, som får lavere tariffer.

Et lille men vigtigt skridt

Det var således et lille, men vigtigt skridt i bestræbelserne på at fuldende EU's indre marked for energihandel, da de fire nordiske TSO'er (danske Energinet, norske Statnett, svenske Svenska kraftnät og finske Fingrid) i april 2019 foreslog en metode for markedsbaseret allokering af grænseoverskridende udveksling af aFRR-reserver i Norden. Forslaget blev i overensstemmelse med EU-Kommissionens forordning om retningslinjer for elektricitetsbalancering (Forordning nr. 2017/2195) stillet til de fire nordiske regulatorer, danske Forsyningstilsynet, norske Reguleringsmyndigheten for energi (uformelt, da Norge ikke er bundet af forordningen), svenske Energimarknadsinspektionen og finske Energiavirasto.

Knaster i forhandlingerne

Efter flere forhandlingsrunder uden enighed fandt de fire regulatorer det nødvendigt at bede TSO'erne om et revideret forslag. De centrale knaster i forhandlingerne handlede bl.a. om de konkrete betingelser

for den nye handel, metoderne for opgørelse af omkostninger og gevinster, og om gennemførelsen af aFFR-markedet skulle betinges af den samtidige implementering af en planlagt, men forsinket, digital opgradering af det nordiske elhandelssystem. En opgradering, der ventes at effektivisere el-handelen på tværs af grænserne ved hjælp af såkaldte flowbaserede pris- og kapacitetsberegninger. Heller ikke det reviderede forslag kunne imidlertid løse op for knasterne i forslaget. Efter gældende regler overgik forslaget dermed til Agenturet for europæiske regulatorer, ACER.

ACER-forhandlinger løser knaster

Efter ikke mindre end 14 telefonmøder med de nordiske TSO'er og regulatorer hver for sig og samlet, en høringsrunde og løbende inddragelse af ACER's samlede bestyrelse (Board of Regulators, BoR, som består af repræsentanter fra samtlige EU's 27 "forsyningstilsyn") banede ACER med fire afgørelser den 5. august 2020 vejen for påbegyndelsen af en trinvis og delvis implementering af et fælles nordisk aFFR-marked. Som opfølgning på ACER's afgørelser har de nordiske regulatorer vejledt deres TSO'er om, at de kan begynde at implementere de nye aFFR-markeder nationalt. Det vil sige uden udveksling og reservation af kapacitet via de grænseoverskridende forbindelser. I praksis vil det ske med et norsk aFFR-marked fra september 2021, et dansk aFFR-marked fra november 2021 samt et svensk og et finsk aFFR-marked fra januar 2022. Den endelige sammenkobling af de nationale markeder og dermed lanceringen af et fælles nordisk aFFR-marked kommer til gengæld ifølge ACER's afgørelser til at skulle afvente færdiggørelsen af nogle af de centrale tekniske milepæle i implementeringen af de flowbaserede pris- og kapacitetsberegninger. Om alt går efter de senest opdaterede planer herfor, vil dette kunne ske i løbet af 2022.

7.3 Styrket regionalt koordinationscenter i København

Med vedtagelsen af EU's Ren Energipakke i 2019 blev det besluttet, at de nationale transmissions- og systemansvarlige organisationer (TSO'erne, i Danmark Energinet) skal etablere nogle såkaldte regionale koordinationscentre (Regional Coordination Centres – RCC) senest i 2022. I praksis bliver der tale om en omorganisering og styrkelse af seks allerede eksisterende såkaldte regionale sikkerhedskoordinatorer (Regional Security Coordinators – RSC). RSC'en for Norden har i dag adresse i Ørestaden i København, og i løbet af 2020 besluttede de fire nordiske TSO'ere, at den nye styrkede koordinationsenhed – den nordiske RCC – ligeledes kommer til at ligge i København. En af de centrale ændringer med den nye RCC bliver, at vi sammen med de øvrige landes tilsynsmyndigheder skal til at føre tilsyn med det regionale koordinationsarbejde. Alene placeringen i København vil give os i det danske tilsyn en særlig rolle i forbindelse med koordinationen af det nye fælles nordiske tilsynsarbejde.

Samarbejde om det nordiske elmarked

EU's markedsliberalisering og en stigende elhandel på tværs af landegrænserne har gradvist øget behovet for regionale samarbejder mellem EU-landenes TSO'ere. De fire nordiske TSO'ere, Energinet, Svenska kraftnät, Statnett og Fingrid, har således gennem årene arbejdet stadig tættere sammen omkring driften af det nordiske elsystem. Samarbejdet blev formaliseret i 2016, bl.a. med etableringen af en RSC for Norden, der officielt gik i drift i 2018. RSC'en fik sæde i København, blev udstyret med en gruppe medarbejdere på tværs af TSO'erne og fik til opgave at samarbejde om løsningen af en række konkrete driftsopgaver. Mere specifikt involverer RSC'ens arbejde indsamling og bearbejdning af data fra de fire TSO'ere. På det grundlag gennemfører den nordiske RSC bl.a. koordinerede beregninger af transmissionskapaciteter, analyser af systemsikkerheden, udarbejdelse og vedligeholdelse af fælles beredskabsplaner for strømsvigt og estimater for elnettenes kapacitet på kort og mellemlang sigt.

I alt seks regionale sikkerhedscentre

Den nordiske RSC, blev skabt efter at lignende regionale sikkerhedscentre var blevet etableret i Bruxelles (Coroso dannet i 2008), München (TSC dannet i 2008) og i Beograd (SCC dannet i 2015), og efter at der året forinden i 2015 var indgået en større multilateral aftale om RSC-deltagelsen i regi af Det Europæiske Netværk for TSO'er for Elektricitet (ENTSO-E). 2016 blev ligeledes året for etablering af en ny RSC for Baltikum (med placering i såvel Riga, Tallinn, og Vilnius). I 2020 blev der etableret endnu en RSC for det sydøstlige Europa (SEleNe) i Thessaloniki, således at der i dag eksisterer i alt seks regionale sikkerhedscentre på EU's indre marked for el-handel.

Større uafhængighed

Ifølge EU's Ren Energipakke skal de nye regionale koordinationscentre udstyres med flere opgaver og også en større uafhængighed i relation til TSO'ernes drift af de grænseoverskridende elnet. Den nye nordiske RCC forventes at blive oprettet som et aktieselskab (A/S), der ejes ligeligt med 25 pct. hver af de fire nordiske TSO'ere. Herudover bliver den regionale finske operatør Kraftnät Åland repræsenteret uden stemmeret på det nye centers centrale møder. Til forskel fra den eksisterende RCS, som ledes af en administrationschef, vil RCC'en skulle ledes af en direktør. Ud over organisatoriske ændringer indebærer de nye regler også, som noget nyt, at vi sammen med de øvrige nordiske landes tilsynsmyndigheder skal føre et fælles tilsyn med RCC'ens budgetter og opgavevaretagelse.

Særlig rolle i det fælles tilsyn

Efter drøftelse af alternative modeller, besluttede de fire TSO'ere i løbet af 2020, at det regionale koordinationsarbejde fortsat skal foregå fra København. Alene denne placering kommer til at give os i Forsyningstilsynet en særlig rolle i forbindelse med koordinationen det nye fælles nordiske tilsynsarbejde. Det nye nordiske tilsynsarbejde blev for alvor startet op i 2020, hvor vi sammen med de øvrige nordiske regulatorer og i forbindelse med etableringen af den nye RCC har haft særligt fokus på at sikre, at den nye enhed reelt bliver uafhængig fra de enkelte TSO'er og individuelle interesser i ejerkredsen. Et andet fokus har ligget på afklaring af spørgsmålet om Norges rolle i det nye regionale samarbejde, der sker i medfør af EU's Ren Energipakke, som ikke gælder i ikke-EU-landet Norge. Vi håber sammen med de øvrige nordiske tilsynsmyndigheder at kunne godkende TSOernes forslag til organisering af RCC'en i andet kvartal 2021.

7.4 Udfordringer for den danske gaseksport til Tyskland

Den 2. februar 2019 blev den danske operatør af gastransmissionsnettet, Energinet, bekendt med, at organisationens tyske modstykke, Gasunie Deutschland (GUD), fra 1. januar 2020 ville reducere den sydgående uafbrydelige kapacitet på den tyske side af grænsen til 0 GWh/h. Med udsigt til betydelige samfundsøkonomiske tab og negative konsekvenser for funktionaliteten af det danske gasmarked lykkedes det efter en række forhandlinger at få de relevante interessenter til at bane vejen for reetablering af en del af kapaciteten fra 2023 og en mulig etablering af ny uafbrydelig kapacitet fra 2027.

Grænsepunktet

Landsbyen Ellund er grænsepunktet for gastransmission mellem Danmark og Tyskland, der siden 1984 har sikret eksport af naturgas til Tyskland. Da Energinet den 2. februar 2019 blev bekendt med, at GUD havde besluttet at reducere den sydgående uafbrydelige kapacitet på den tyske side af Ellund fra det eksisterende 3,6 GWh/h til 0 GWh/h, blev det startskuddet på et intenst forhandlingsforløb. Baggrunden for den tyske beslutning var et behov for at undgå flaskehalse i det tyske ledningsnet. Fra dansk side ville reduktionen til 0 GWh/h imidlertid give anledning til et betydeligt samfundsøkonomisk tab samt svækkelse af markedsfunktionaliteten. Ikke på kort sigt, hvor nedlukningen af Tyra-plat-

Et ønske om at reducere den sydgående uafbrydelige kapacitet på den tyske side af grænsen udfordre den danske gaseksport.

formen i Nordsøen midlertidigt har gjort Danmark til gasimportør. Men på længere sigt, når gassen efter planen fra 2023 igen kommer til at flyde fra Danmarks største gasfelt i Nordsøen, og når den nye gasledning Baltic Pipe vil forbinde Norsk produktion med Polen via det danske marked fra oktober 2022, ville reduktionen af den sydgående kapacitet svække funktionaliteten af såvel det danske gasmarked som systemintegrationen mellem Danmark og hele det nordvesteuropæiske område. Udover at være til skade for målet om et integreret, fælles europæisk gasmarked, ville det hæmme de danske forsyningsselskabers muligheder for at agere på gasmarkedet.

Dialog med vores tyske modpart

Den danske systemoperatør Energinet meddelte både de tyske parter og Forsyningstilsynet, at de anså reduktionen af den uafbrydelige kapacitet fra Danmark til Tyskland som værende i strid med gældende regler og intentionen bag målet om et fælles europæisk gasmarked. På dette grundlag valgte vi i Forsyningstilsynet at indlede en dialog med vores kollegaer hos den tyske regulator, Bundesnetzagentur, samt de berørte systemoperatører. Målet med denne var at få reetableret den sydgående uafbrydelige kapacitet af hensyn til den grænseoverskridende systemintegration og effektiviteten på det indre gasmarked. Myndighedsindsatsen blev medvirkende til at skabe en fælles forståelse for behovet for en ny kapacitet.

En fremtidig løsning

Parallelt hermed havde Energinet og de to tyske systemoperatører, GUD og Open Grid Europe (OGE) igangsat en markedsefterspørgselsvurdering for at afklare behovet for den uafbrydelige sydgående kapacitet. På dette grundlag anmeldte de tre systemoperatører den 9. oktober 2020 et projektforslag om at etablere 2,5 GWh/h ny sydgående uafbrydelig kapacitet fra 10. oktober 2027. Energinet anlagde dog som krav for deres deltagelse i projektet, at parterne ligeledes ville aftale en delvis reetablering af den oprindelige uafbrydelige kapacitet fra 2022. Dette udmøntede sig i en fælles aftale, hvori systemoperatørerne aftalte andre initiativer, som skulle sikre uafbrydelig kapacitet fra 2022. Vi modtog systemoperatørernes projektforslag til godkendelse og kunne ved udgangen af 2020 se frem at tage stilling til dette, i tæt koordination med Bundesnetzagentur, inden slutningen af april 2021.

Analysér og overvågning

Vi analyserer og overvåger en
række forhold på energimarkedet

8.2 Mulig forbrugergevinst på en mia. om året identificeret

8.3 Mulig uhensigtsmæssig økonomisk gevinst ved fusioner

8.4 Nyt antologiprojekt med forskere om regulering i en grøn omstilling

8 Analyse og overvågning

Vi overvåger og analyserer en række forhold på energimarkedet. Vi analyserer specifikke markedsforhold og udgiver årlige statistikker over el- og gaspriserne. Vi holder også øje med forholdene på energibørserne, leverandørskifter og forsyningsafbrydelser mv. Overvågningen sker løbende for at kunne identificere og håndtere nye forhold i forsyningssektoren, og for at skabe markedstransparens for forbrugere, virksomheder og politiske beslutningstagere. Herudover bidrager vi med analyser og anbefalinger til udviklingen af reguleringen på forsyningsområdet.

8.1 Nyt center for analyse

Den 1. februar 2020 etablerede vi et nyt Center for Analyse. Centeret har fået til opgave at overvåge og analysere forhold indenfor og på tværs af forsyningssektorerne og medvirke til løbende at tilvejebringe grundlag for vurdering af effekterne og udviklingen af reguleringen på området.

Projektorienteret organisation

Kontorets overvågningsopgaver bliver organiseret som projekter, der på baggrund af systematisk dataindsamling med et regelmæssigt tidsinterval, får til formål at frembringe et overblik over udvikling eller fremskridt inden for nærmere afgrænsede områder. Analyseopgaverne får til formål at belyse og analysere specifikke problemstillinger og kan indeholde kvantitative og kvalitative elementer. Overvågnings- og analyseopgaverne kan både gå på tværs af forsyningssektorerne, eller fokusere på hver enkelt.

Pipeline af analyser

Centeret bestod ved udgangen af 2020 af syv økonomer. I takt med opbygningen af centret er arbejdet med afdækning af muligheder for overvågning i elsektoren påbegyndt, og en pipeline af analyser til offentliggørelse i 2021 er opbygget. Den omfatter bl.a. analyser af afskrivningsforhold i varmesektoren samt effektiviseringskrav i indtægtsrammeregulering. Endelig bidrager centeret til løsning af analyseopgaver på tværs af Forsyningstilsynets områder.

Grøn omstilling og økonomisk regulering

I en analyse om 'Grøn omstilling og økonomisk regulering', der udkom i april 2020, anbefalede vi en tilgang til justering af netvirksomhedernes indtægtsrammer som følge af mulige ekstra udgifter til grøn omstilling. Analysen beskriver forskellige justeringsmetoder, og anbefaler en såkaldt ex-post ansøgnings-baseret tilgang, hvor virksomhederne på baggrund af allerede foretagne grønne investeringer gennem en ansøgning skal i) påvise et bidrag til den grønne omstilling, ii) påvise at tiltaget er omkostningseffektivt og attraktivt i forhold til alternative løsninger og endelig iii) dokumentere at tiltaget er nødvendigt og rettidigt.

8.2 Mulig forbrugergevinst på en mia. om året identificeret

Forbrugerne kan frem til 2030 spare mellem 800 mio. og 1,5 mia. kr. om året som følge af effektiviseringer hos de danske fjernvarmeværker. I elsektoren ligger der en mulig effektiviseringsgevinst på mellem 300 og 360 mio. kr. om året. Det viste analyser af effektiviseringspotentialet i varme- og elforsyningssektoren, som vi udarbejdede i foråret 2020 efter anmodning fra klima-, energi- og forsyningsminister Dan Jørgensen.

Betydelige potentialer

Forsyningstilsynets direktør, Carsten Smidt, udtalte ved offentliggørelsen at den omfattende analyse, at der er tale om betydelige potentialer, som det er vigtigt, at virksomhederne har de rette incitamenter til at realisere, hvis forbrugerne skal sikres så lave priser for deres fjernvarme og el som muligt.

Domineret af monopoler

Produktionen og distributionen af fjernvarme er sammen med distributionen af elektricitet domineret af monopoler. Det indebærer et manglende effektivt konkurrencepres og dermed et betydeligt fravær af de incitamenter for effektivisering, som almindelige konkurrenceudsatte virksomheder har. En effektiv måde at sikre sådanne incitamenter er gennem en velindrettet regulering, lød begrundelsen videre.

Realisering af potentialerne

Som en vej til realisering af effektiviseringspotentialerne i fjernvarmesektoren anbefalede vi, at den nuværende hvile-i-sig-selv regulering for de største fjernvarmeselskaber bliver erstattet af en indtægtsrammeregulering, som i dag kendes fra el-netsektoren. Vi anbefalede herudover også en række regulatoriske tiltag til realisering af det identificerede effektiviseringspotentiale i el-distributionssektoren under hensyntagen til den grønne omstilling, forsyningssikkerhed, høj kundeservice, og teknologiudvikling.

Årlig benchmarkinganalyse

Blandt de foreslåede tiltag fandt man indførelse af en årlig benchmarkinganalyse af elnetvirksomhedernes effektivitet, frem for i dag hvor analyserne foretages hver femte år. Det vil understøtte, at virksomhederne har løbende fokus på et opdateret effektiviseringskrav til gavn for forbrugerne.

Input til politisk proces

Både i reguleringen af elnet- og fjernvarmeselskaberne pegede vi herudover på muligheden for, at indtægtsrammereguleringen indeholder et tillæg til finansiering af grønne aktiviteter og investeringer. Det vil understøtte en effektiv grøn omstilling og fastholde fordelene ved indtægtsrammereguleringen for forbrugerne. Analysens konklusioner og anbefalinger har fungeret et input blandt flere til den politiske proces omkring udviklingen af reguleringen på el- og varmeområdet.

8.3 Mulig u hensigtsmæssig økonomisk gevinst ved fusioner

Fusioner mellem elnetvirksomheder kan udløse en stigning i de indtægter, som de må opkræve hos forbrugerne, alene som følge af en u hensigtsmæssig udformning af lovgrundlaget. Udsigten til stigningen risikerer at give en ekstra tilskyndelse til fusioner og kan med fordel for forbrugerne fjernes gennem en justering af lovgivningen. Det var konklusionen på en analyse, som vi offentliggjorde i december 2020.

Indtægtsrammer giver i sig selv incitamenter

Måden indtægtsrammerne fastlægges over flere år, giver i sig selv et incitament til fusioner, som følge af stordriftsfordele og deraf følgende fald i omkostningerne. Den mulige stigning i de tilladte indtægter, som vi redegør for i analysen, kan have den konsekvens, at forbrugeren risikerer at betale en højere elpris, uden at de oplever en tilsvarende forbedring i kvaliteten eller serviceniveauet, lød det fra vores direktør, Carsten Smidt i forbindelse med offentliggørelsen af analysen.

Fusioner mellem elnetvirksomheder kan udløse en stigning i de indtægter, som de må opkræve hos forbrugerne, alene som følge af en u hensigtsmæssig udformning af lovgrundlaget.

Baseret på historiske forretningsratser

Vores beregning af elnetvirksomhedernes indtægtsrammer er bl.a. baseret på en opgørelse af historiske forretningsratser for de enkelte virksomheders aktiver. Ratserne er virksomhedsspecifikke, hvilket indebærer, at ellers identiske aktiver ikke nødvendigvis forrentes ens i forskellige virksomheder. Forrentningen for et aktiv i en netvirksomhed kan altså være højere end for et identisk aktiv hos den anden netvirksomhed. Når to elnetvirksomheder så fusionerer, skal Forsyningstilsynet beregne en ny historisk forretningsratse for den fortsættende virksomhed. Som loven er udformet i dag, skal denne beregning ske på en måde, der indebærer, at den samlede forrentning for den fortsættende virksomhed kan ende på et højere niveau end før fusionen, uden at omkostningerne er steget tilsvarende.

Uvist omfang

Det er uvist, i hvor stort et omfang den uhensigtsmæssige udformning i lovgivningen i praksis har ført til den beskrevne stigning i indtægtsrammer med deraf følgende højere forbrugerpriser. Det skyldes bl.a. at elnetvirksomhederne har mulighed for at tage hensyn til forbrugerne ved aktivt at fravælge den mulige stigning i indtægtsrammerne. Det gøres ved, at den fusionerede virksomhed afstår sig dele af indtægtsrammen gennem såkaldte bindende midlertidige prisnedsættelser.

8.4 Nyt antologiprojekt med forskere om regulering i en grøn omstilling

Vi nedsatte i 2020 en redaktionsgruppe med en række fremtrædende danske og udenlandske forskere til et antologiprojekt om effektiv regulering i en grøn omstilling. Målet for redaktionsgruppen var at udgive en antologi om "Regulering af energisektoren i en grøn omstilling" og afholde et lanceringsseminar i foråret 2021 i samarbejde med Florence School of Regulation og Copenhagen School of Energy Infrastructure.

Effektiv håndtering af udfordringer

Antologien skulle bestå af 10 artikler med overordnet fokus på, hvordan bedre regulering af energisektoren bedst muligt sikrer en effektiv håndtering af de udfordringer en ambitiøs grøn omstilling stiller. Antologiens artikler skulle udarbejdes af akademikere med juridisk, økonomisk og teknisk baggrund, og behandle bl.a. tarifdesign, betydning af forskning og innovation, indtægtsrammeregulering, folkelig opbakning til grønne investeringer, erfaringer med regulatoriske eksperimenter og investeringsrammer for grønne investeringer.

Redaktionsgruppen bestod af:

- Tooraj Jamasb, professor i energiøkonomi ved CBS og leder af Copenhagen School of Energy Infrastructure (CSEI)
- Henrik Lund, professor i energiplanlægning ved Aalborg Universitet og chefredaktør for det videnskabelige tidsskrift Energy
- Peter Mølgaard, professor i industriøkonomi, formand for Klimarådet og dekan ved Maastricht University School of Business
- Birgitte Egelund Olsen, professor i miljø- og energiret ved Aarhus Universitet, formand for Miljø- og fødevareklagenævnet og medlem af Energiklagenævnet.

Positivt for forbrugerne

I forbindelse med etableringen af redaktionsgruppen udtalte vores direktør, Carsten Smidt, at det er positivt for forbrugerne, at fire topforskere på området bidrager til udgivelsen af antologien, som kan give os indsigt i, hvilke særlige hensyn en ambitiøs grøn omstilling stiller til en effektiv økonomisk regulering af de naturlige monopoler. I arbejdet med antologien fokuserede vi på, hvordan reguleringen kan forbedres og hvad den grønne omstilling betyder for reguleringen. Ellers risikerer vi, at den grønne omstilling bliver unødvendigt dyr for forbrugerne og samfundet, lød det videre fra Carsten Smidt.

Første bind udgivet

Antologiens første bind om bedre regulering i den grønne omstilling blev efter planen udgivet på vores hjemmeside i første kvartal af 2021. Der vil udkomme et nyt bind i antologiserien hvert andet år fremover.